

Euroopan unionin
osarahoittama

Pohjois-Savon liitto

SAVONIA

NAVITAS
YRITYSPALVELUT

ysao

BISNESTÄ KIERTOTALOUDESTA:

Tehottomuuksista mahdollisuuksia

23.10.2024

www.kiertotaloudella.fi

18.9.2024
Liiketoiminta-
ympäristön
muutos

4.12.2024
Asiakastarve ja
lisäarvon
tuottaminen

23.10.2024
Tehottomuuksista
mahdollisuuksia

5.2.2025
Kiertotalouden
liiketoiminta-
mallit

8.1.2025
Data, digi ja
teknologiat

3.9.2025
Rahoitus-
mahdollisuudet

9.4.2025
Kyvykkyydet,
kumppanuudet
ja verkostot

8.10.2025
Toimintasuunnitelma
kiertotalous-
muutokseen

BISNESTÄ KIERTOTALOUDESTA

SAVONIA

NAVITAS
YRITYSPALVELUT

ysao

Kiertotaloudella uutta kasvua Pohjois-Savoon (KiertoKasvu) -hanke

Euroopan unionin
osarahoittama

Pohjois-Savon liitto

KIERTO
KASVU
Pohjois-Savo

Palvelumme KiertoKasvu-hankkeessa

Hiilijalanjälki- ja
hiilikädenjälkilaskenta

Materiaalikatselemukset

Laboratoriopalvelut

Ympäristövastuullisuus
koulutukset ja -työpajat

Kiertotalousliiketoiminnan
neuvonta ja valmennus

Benchmarking-matkat

Pilotointipalvelut

Jotain muuta?

2. Tehottomuuksista mahdollisuuksia

Miten hyvin tunnet tuotteidesi elinkaaren? Mitkä ovat merkittävimmät tehottomuudet yrityksesi arvoketjussa? Miten hukasta voidaan saada lisäarvoa?

Tässä tilaisuudessa tunnistamme arvoketjun tehottomuuksia ja pohdimme, kuinka ne voidaan muuttaa lisäarvoa tuottaviksi mahdollisuuksiksi.

23.10.2024

Sisältö

Materiaalivirrat ja materiaalikatselmus

Tehottomuuksien tunnistaminen

Lisäarvoa tehottomuuksista:
esimerkkejä

Mitä hukka on kiertotaloudessa

Hukan tunnistaminen:
kysymyksiä ja vinkkejä

WHY
ARE
WE
HERE?

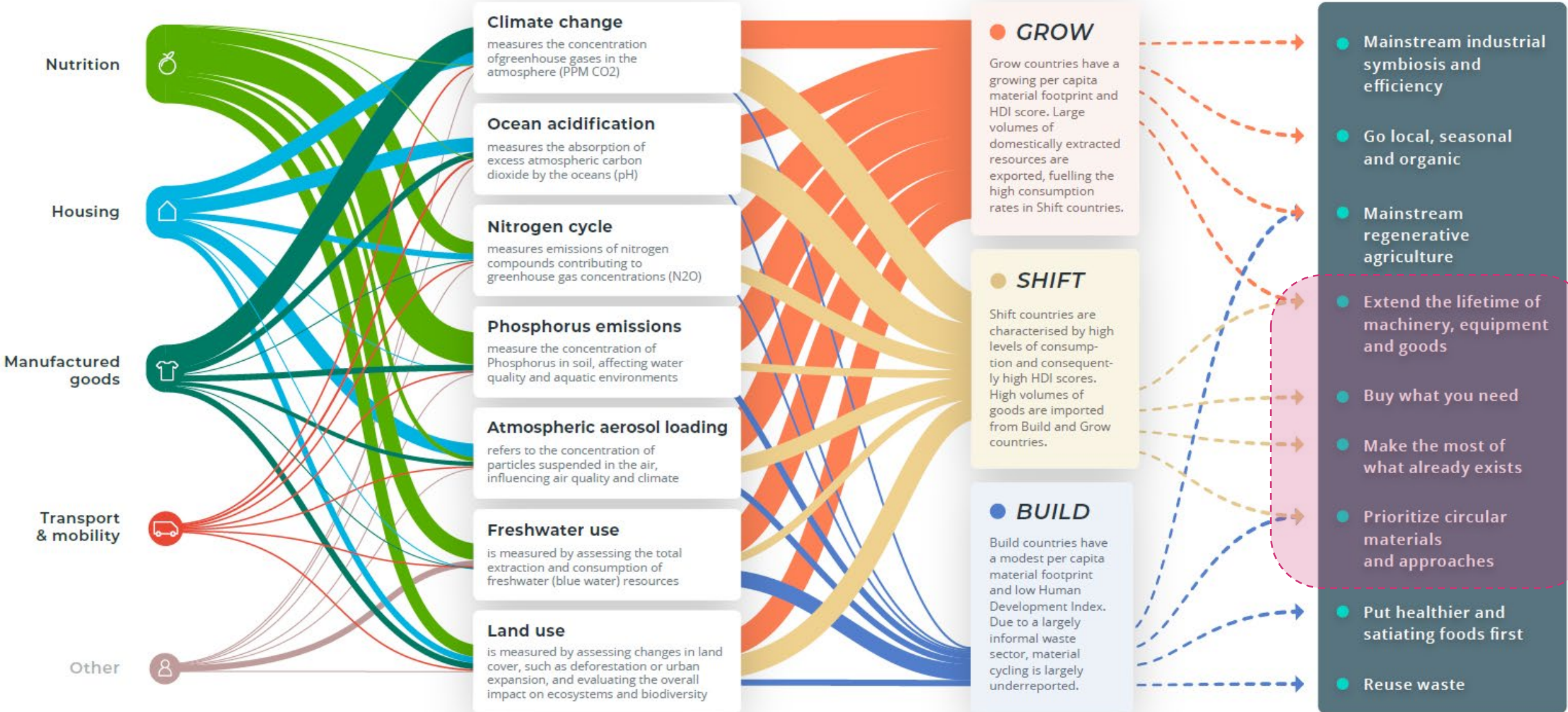
The Circularity Gap Report 2024

- Suurin osa talouteen tulevista materiaaleista neitseellisiä
- Uusiomateriaalien osuus laskenut tasaisesti vuodesta 2018 vuoteen 2023: 9,1 % -> 7,2 %
- Maailmantalouden kuluttamien materiaalien kokonaismäärä jatkaa kasvuaan
- Viimeisten kuuden vuoden aikana kulutettu lähes yhtä paljon materiaaleja kuin koko 1900-luvulla yhteensä

THE
**CIRCULARITY
GAP** REPORT
2024

A circular economy
to live within the safe
limits of the planet

Edistä materiaalitehokkuutta

- Luonnonvarojen riittävyys on maailmanlaajuinen haaste
- Materiaalitehokkuus = vähemmästä enemmän
  - Vähentää kustannuksia
  - Parantaa kilpailukykyä
  - Pienentää ympäristövaikutuksia
- Massapohjaisen vähentämisen lisäksi haitallisten vaikutusten vähentämistä

Materiaalivirrat ja materiaalikatselmus

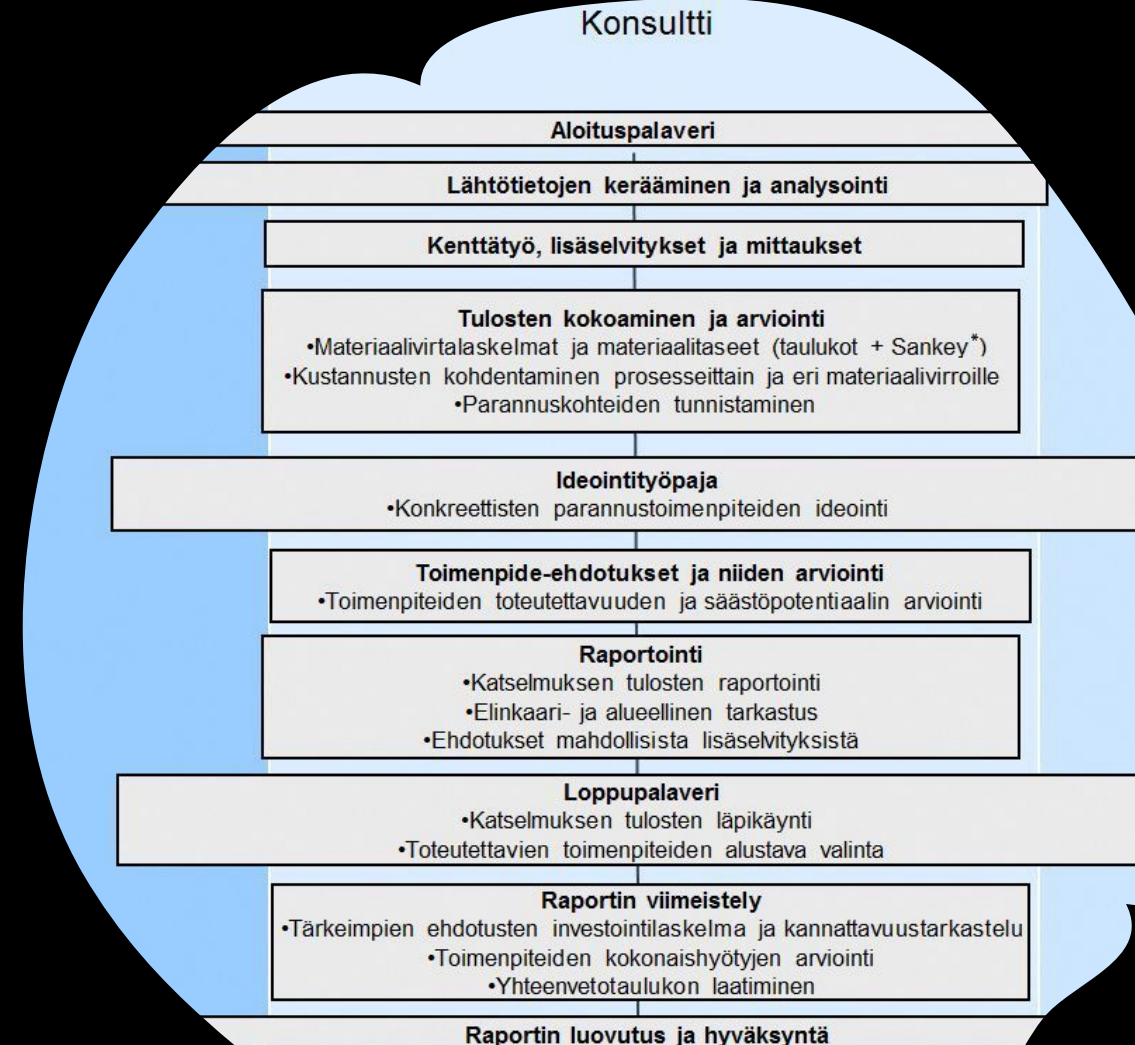

Materiaalivirrat ja materiaalikatselmus

- MFCA Material Flow Cost Accounting = Materiaalivirtojen kustannusanalyysi
- Käydään läpi tuotantoprosessi ja tunnistetaan vaiheet, joissa voi
  - Vähentää materiaalien käyttöä
  - Syntyvän jätteen määrää
  - Ympäristöhaittoja
- Datan hallinta ja oikeellisuus kriittisiä
- Vanhan kyseenalaistaminen, uudet toimintatavat, koko henkilöstön mukaan ottaminen
- Käynnistää jatkuvan kehitysprosessin

Materiaalikatselemus – miten?

- Käydään läpi
  - Yritystoimipaikan materiaalivirrat
  - Materiaalivirtoihin liittyvät kustannukset
- Etsitään parannuskohteita
- Ideoidaan konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, joiden toteutettavuus, säästöpotentiaali ja investointitarpeet arvioidaan
- Prosessin kesto: kuukaudesta puoleen vuoteen

Materiaalvirtojen kustannusanalyysi: standardit

- ISO 14051:2011 Environmental management — Material flow cost accounting — General framework
- ISO 14052:20118 Environmental management — Material flow cost accounting — Guidance for practical implementation in a supply chain

Tehottomuuksien tunnistaminen

Suunnittelu

Hankinta

Valmistus

Logistiikka

Markkinointi
ja myynti

Tuotteen käyttö

Kierrätys ja
uudelleenkäyttö**1. Materiaalien käyttö ei ole kestävä**

Materiaaleja ei saada talteen, energia ei ole uusiutuvaa.

2. Hyödyntämätön kapasiteetti

Tuotteet ja resurssit eivät ole tehokkaassa käytössä.

3. Tuotteiden lyhyt elinikä

Tuotteet eivät ole käytössä koko potentiaalista elinikäänsä.

4. Arvo hukkaan elinkaaren lopussa

Käyttökelpoisia tuotteita ja materiaaleja hukataan esimerkiksi polttoon.

5. Asiakassuhteista ei saada kaikkea irti

Kun keskitytään tuotteiden määrään, hukataan esimerkiksi palveluiden ja lisämyynnin mahdollisuuksia.

Arvioi ja tunnista arvoketjusi tehottomuuksia

Materiaalien käyttö ei ole kestävä

Mistä materiaaleista tuotteesi koostuu? Miten suuri osuus materiaaleista on kierrätettyjä, kierrätettäviä tai biopohjaisia? Hyödynnätkö uusiutuvaa energiaa?

Hyödyntämätön kapasiteetti

Miten tehokkaasti tuotantolaitteesi (omistamasi, jaetut, muiden omistamat) ovat käytössä? Entä tilat ja henkilöresurssit?

Tuotteiden lyhyt elinikä

Miten hyvin tunnet tuotteidesi elinkaaren? Mitkä ovat käytön ajalta tuotteidesi ja palveluidesi resurssi-intensiivisimmät osa-alueet?

Arvo hukkaan elinkaaren lopussa

Missä syntyy eniten jätettä? Tiedätkö, mitä tuotteillesi tapahtuu käytön jälkeen?

Hyödyntämättömät palvelumahdollisuudet (asiakassuhteesta ei saada kaikkea irti)

Ymmärrätkö asiakkaidesi tarpeet ja niiden kehittymisen tuotteesi käytön eri vaiheissa?

KASVATA TUOTTOA

Lisää tarjontaa palveluilla, uudelleenmyynnillä ja kierrätyksellä.

Tavoita uusia asiakkaita, myy paremmalla hinnalla.

VÄHENNÄ KULUJA

Lisää resurssien tuottavuutta (vähemmällä enemmän) ja tunnista uusia kumppaneita.

KEHITÄ BRÄNDIÄ

Erotu kilpailijoista kiertotalouden avulla, lisää

asiakastyytyvää, paranna mainetta ja houkuttele parhaat osaajat.

VÄHENNÄ RISKEJÄ

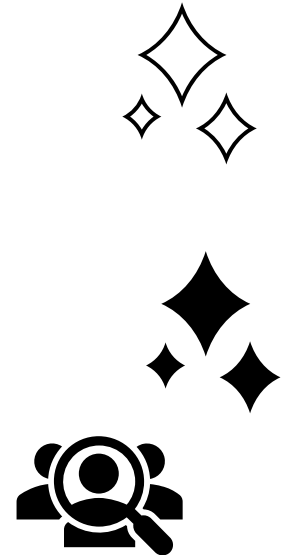
Vähennä tuotantoketjun riskejä ja lisää resilienssiä.

Pienennä riippuvuutta hyödykemarkkinoista. Hanki parempi valmius sopeutua sääntelyn muutoksiin.

**Kierro-
taloudesta
lisäarvoa
yrityksille**

**Kierro-
talouden
liiketoiminta
mallien
avulla**

**Tarjoo toivottua lopputulosta
tuotteiden sijaan ja
siirry kohti asiakaskeskeisyyttä
kaikissa toiminnan vaiheissa**

Lisäarvoa tehottomuuksista: esimerkkejä

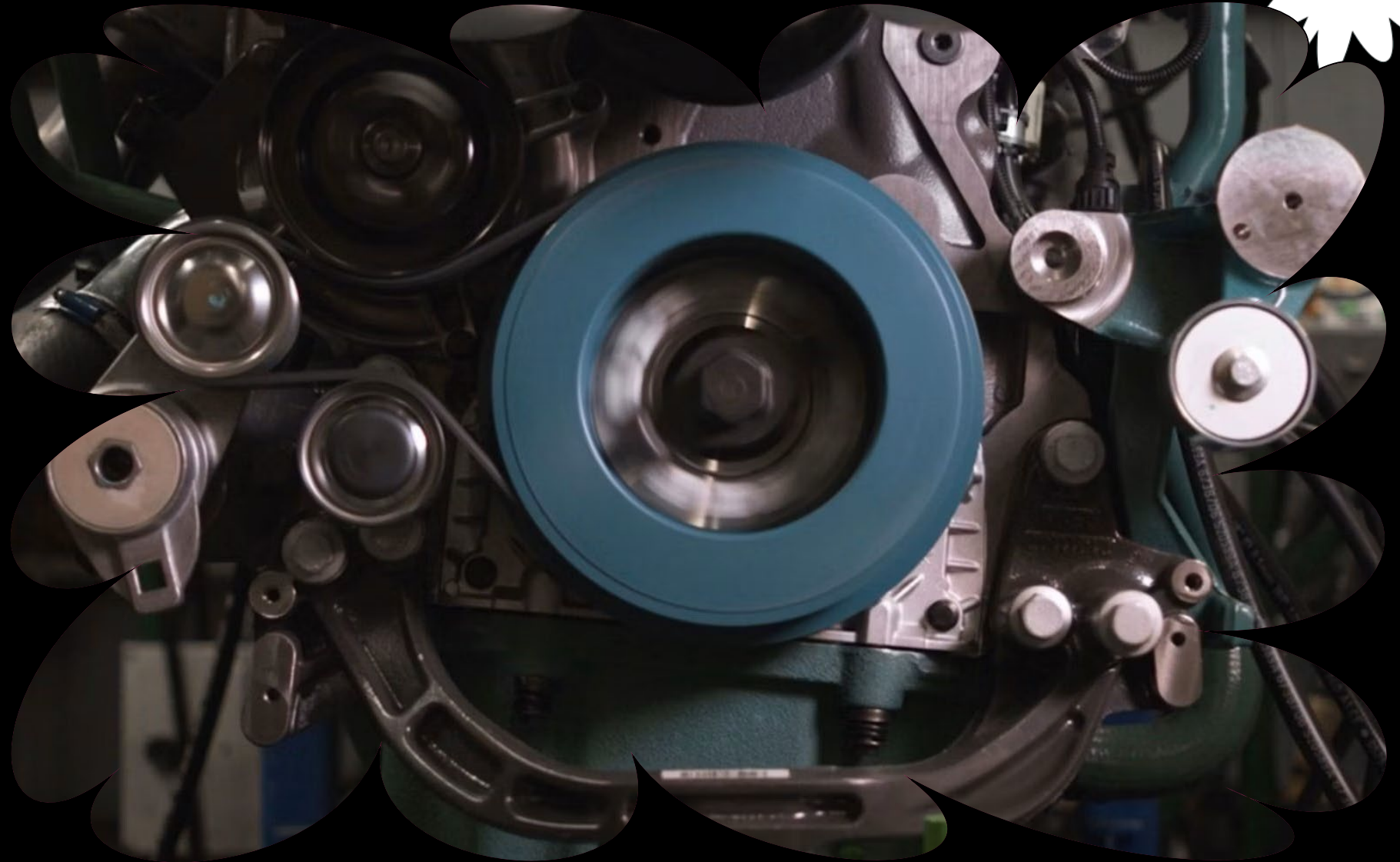
Case: Volvo Trucks

Tehottomuus, johon vastaa:

1. Materiaalien käyttö ei ole kestävä

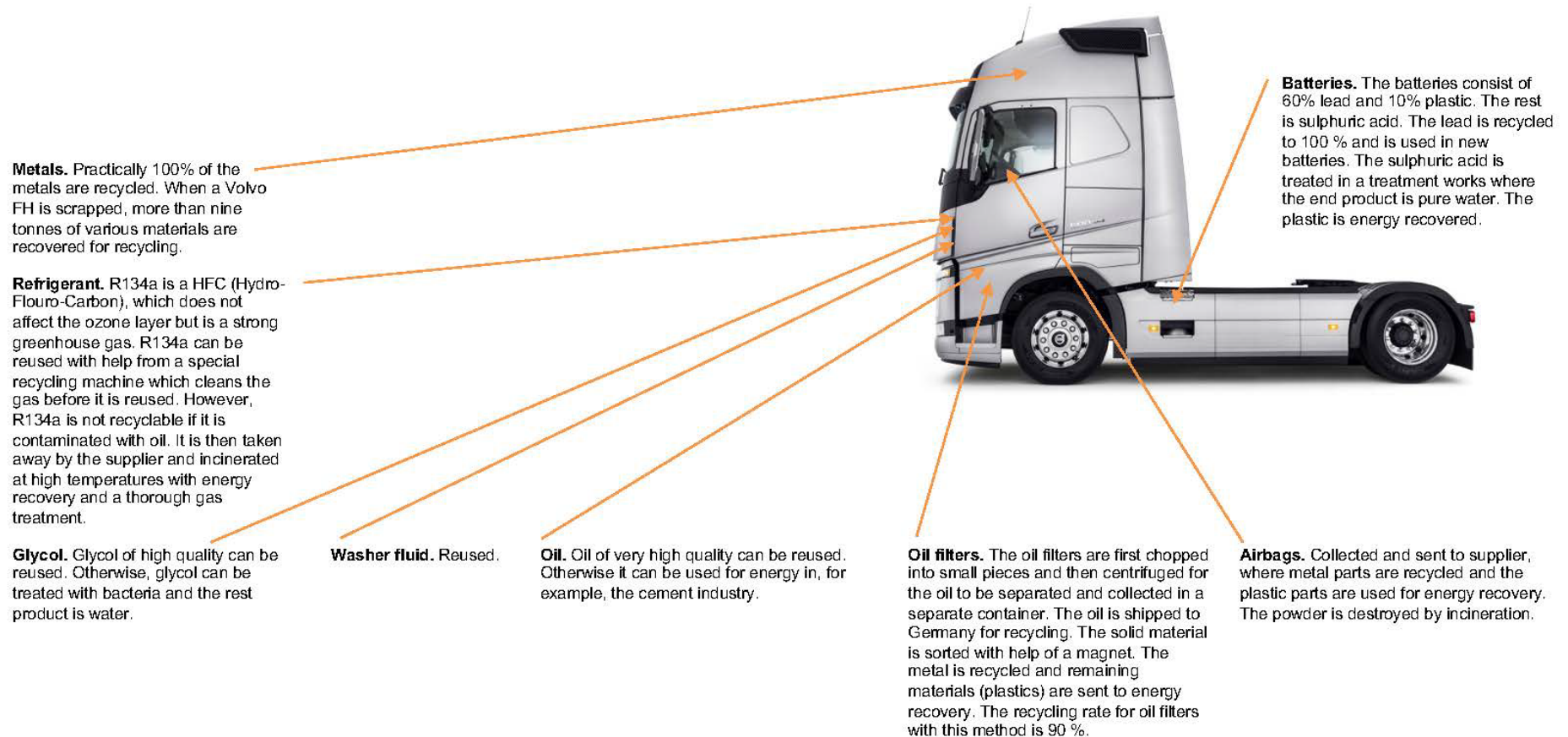
> Noin 1/3 uuden ajoneuvon kokonaispainosta valmistettu kierrätysmateriaalista

> 90 % ajoneuvosta kierrätettävissä tai uudelleen-käytettävissä

So, what can happen to different parts of the truck?

This is a typical recycling process for a scrapped Volvo truck in Sweden.

Typical recycling process

Continued

Electronics. Many are disassembled by hand and metal and plastic components are recycled.

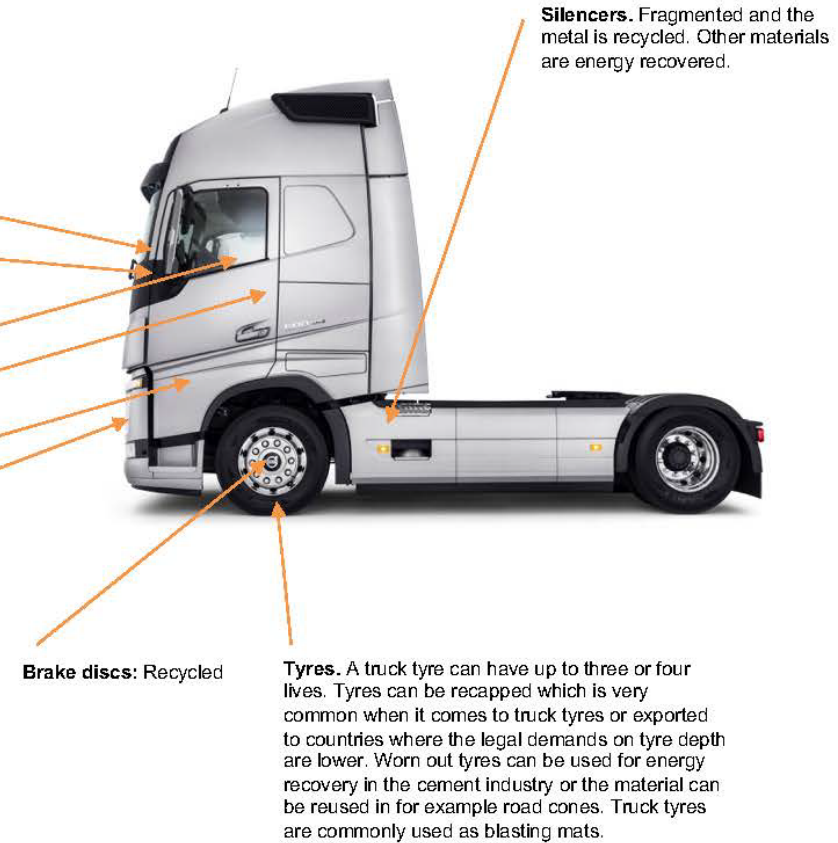
Plastics. Plastics can be divided into two groups: thermosetting plastics and thermoplastic resins. Thermosetting plastics are in general difficult to recycle and can only be recycled as filling material or as fuel. These plastics have a low energy value. Thermoplastic resins can be recycled by melting them down at an approved incineration station.

Glass. Can be recycled after purification by distillation.

Textiles. Used for energy recovery.

Rubber. Rubber, which is not in tyres, is used for energy recovery.

Lamps. During recycling of lamps, the materials are sorted in pure fractions which can be recycled.

Case: BlaBlaCar

Tehottomuus, johon
vastaa:

2. Hyödyntämätön
kapasiteetti

> Yksityishenkilöiden
autojen käyttöasteen
kasvattaminen

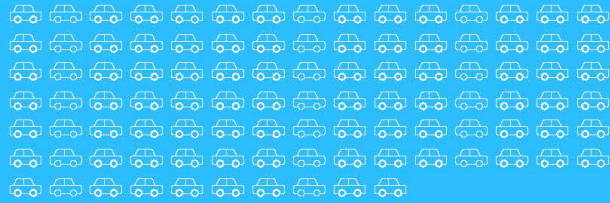
> Alusta, joka
yhdistää samaa
matkaa liikkuvia
kuljettajia ja
matkustajia

The world with BlaBlaCar

On base 100, assuming 1 driver and 2.1 BlaBlaCar passengers per car:

100 drivers + 210 BlaBlaCar passengers

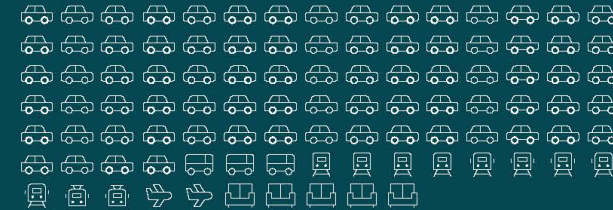
2.17 million tonnes of CO₂

For 95.3 million journeys in 2018

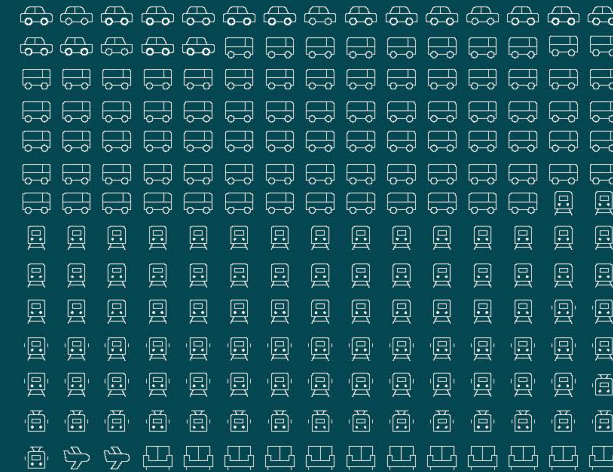
The world without BlaBlaCar

We asked BlaBlaCar's drivers and passengers what their alternative mode of transport would have been.

How the 100 drivers would have traveled

How the 210 passengers would have traveled

3.06 million tonnes of CO₂

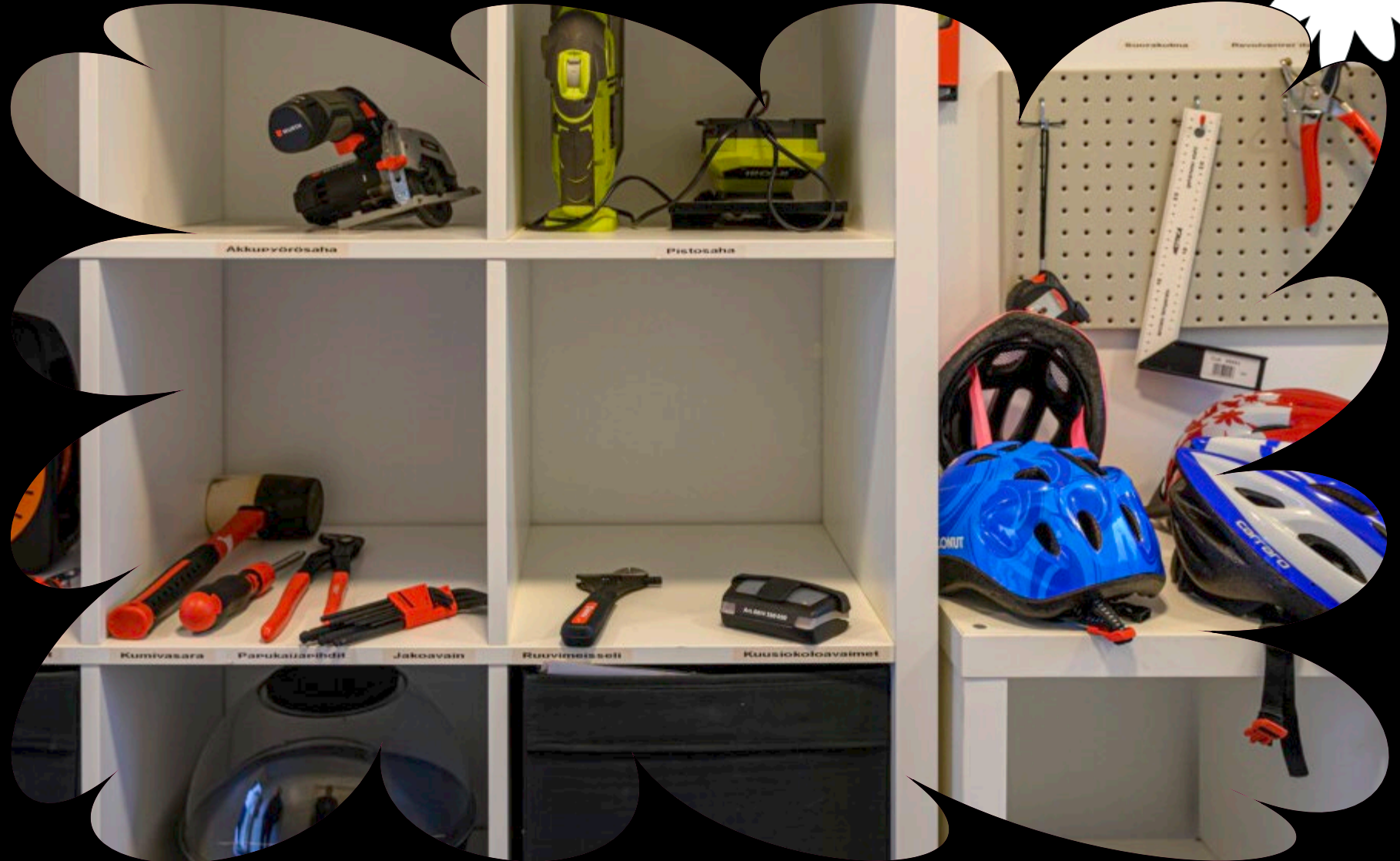
For 90.3 million journeys in 2018

Case: CoReorient

Tehottomuus, johon
vastaa:
2. Hyödyntämätön
kapasiteetti

> Liiteri,
Kimppakyydit ja
Nappinaapuri

LIITERI Suodata nimi

Etusivu Kaikki Liiteri-tuotteet Kuukausittaiset Ota yhteyttä Sijainti suomi Kirjautu sisään Luo tunnus

Aloita Liiteri.netin käyttö

Rekisteröidy Liiteriin ja vahvista tilisi. Sitten varaa ja käytä tarvikkeita mistä tahansa Liiteri-kohteesta. Voit ostaa joka kerta erikseen tai ostaa kuukausipaketin.

Katso Liiteri.net -hinnat

Liiteri-Verkosto
Yhdellä kuukausipaketilla kaikki tuotteet rajoituksetta itsepalveluverkostostamme 24/7

GET IT ON Google Play LADAA App Storesta

Katso video

Helppo Arki

18,80 €

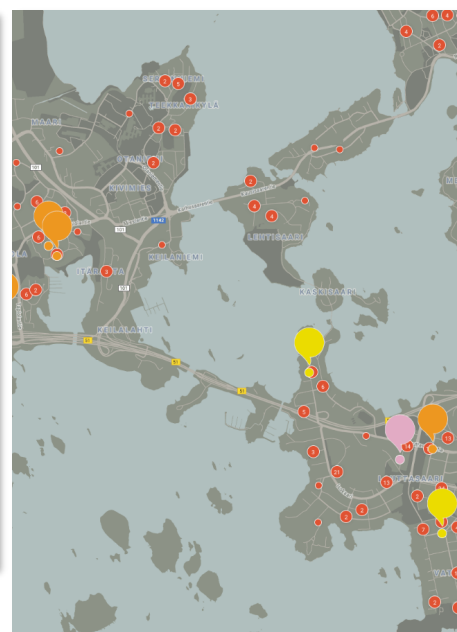
ROYAL sta tarvittavat

Lahjakortti Kuukausipaketti

Valitse

Osta lahjakortti

Kätkä ja aineeton lahja!

Etusivulle

NAPPI NAAPURI

Tervetuloa Nappi Naapuriin

Nappi Naapurin tarkoitus on lisätä oikeita kohtausia toisiaan lähellä asuvien väleille. Se on tarkoitettu naapuriapuun, tutustumiseen, keikatoihin ja jakamistalouden edistämiseen. Kaikki ovat tervetulleita käyttäjiksi! Alle 13-vuotiaat kuitenkin tarvitsevat mukaan huoltajan, joka valvoo että käyttö on turvallista.

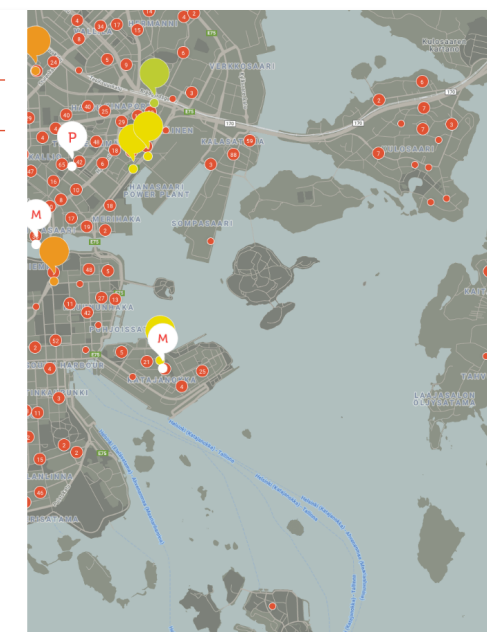
Palvelun ylläpidon saat kiinni sähköpostiosoitteesta info@coreorient.com.

Alta löydät mm. käyttöohjeen, etiketin ja turvallisuusohjeen. Kannattaa lukeista läpi!

KÄYTTÖOHJE

Ota Nappi käyttöön

Rekisteröidy palveluun. Muista, että ensimmäisellä kerralla sinun tulee rekisteröityä. Sen jälkeen pelkkä kirjautuminen riittää. Voit tehdä kummatkin joko sähköpostiosoitteellasi tai Facebook-tunnuksillasi. Muistathan ensimmäisen sähköpostilla tekemäsi rekisteröitymisen jälkeen vahvistaa tunnuksesi vielä

- ✓ Jatkuva kuukausipaketti. Sopimuksen päättäminen edellyttää peruuttamista.
- ✓ Kerrallaan hyväksyttävien tarvikkeiden määrä: **Rajoittamaton**
- ✓ Vuokrauskertojen määrä kuukaudessa: **Rajoittamaton**
- ✓ Vuokraustuntien enimmäismäärä tarviketta kohti: **48**
- ✓ Alv. % 25.50: **3,82 €**
- ✓ Muistutus: **email palvelu**
- ✓ Veroton hinta: **14,98 €**

Kuponin käyttöjakson päättyessä tilauksesi jatkuu automaattisesti normaalilla kuukausihinnalla. Sinulla voi olla vain yksi ryhmä- tai kampanja-alennus käytössä kerrallaan.

Osta nyt

Palautte UKK Tietosuojaseloste Lisätietoja Kirjautu

Säästä rahaa kimpakyydyillä

Kimpakyydyt säästävät lompakkoa ja luontoa ja helpottavat ja piristävät matkantekoa. Voit tarjota ja kysellä kyytejä, etsiä kyyti-ilmoituksia tai selata niitä matkakohteen mukaan kyyti-ilmoituksia jo nyt ja levittämällä tietoa palvelusta verkostoissasi.

Kyytitarjoukset Kyytiopyynnöt Lisää oma kyyti-ilmoitus

Suosittelut kohteet

Katso kyytitarjoukset ja pyynnöt näihin suosituimpiin kohteisiin.

Syöte
Nauti luonnonrauhasta ja palveluista kaikkina vuodenaikoina. Suomen

<p>Kyytitarjous</p> <p>Lahti ↔ Porvoo</p> <p>6.00 € ti</p> <p>Tojokuski</p>	<p>Kyytitarjous</p> <p>Pieksämäki ↔ Porrasalmenkatu 35</p> <p>2.00 € ma - su</p> <p>Iiro Riekinen</p>	<p>Kyytitarjous</p> <p>Kuopio ↔ Iisalmi</p> <p>6.00 € ti, to, pe</p> <p>caramia</p>	<p>Kyytitarjous</p> <p>Jämsänkoski ↔ Lahti</p> <p>5.00 € joskus</p> <p>hartika</p>
<p>Kyytitarjous</p> <p>Vuosaari Links ↔ Lauttasaari</p> <p>3.00 € ma - pe</p>	<p>Kyytitarjous</p> <p>Jyväskylä ↔ Helsinki</p> <p>20.00 € ma - pe</p>	<p>Kyytitarjous</p> <p>Pornainen ↔ Ravintola Valkeala</p> <p>10.00 € pe, su</p>	<p>Kyytitarjous</p> <p>Nummelan lentokenttä (EFNU) ↔ Tampereen Messu- ja U...</p> <p>25.00 € ti, pe, la, su</p>

**Case:
Emmy**

Tehottomuus, johon vastaa:
3. Tuotteiden lyhyt elinikä

> Myyntipalvelusta secondhand-kauppaan, joka mahdollisimman lähellä tavallista kauppaa ja brändiliikettä

> Yhteistyöt: Sokos Helsinki, Silmäasema, Inrego (IT-laitteet)

**Laita
toimettomat
merkki-
vaatteesi
töihin!**

SILMÄASEMA

X

**vaatteesta
VIIHTEEKSI**

Case: Neste

Tehottomuus, johon vastaa:

4. Arvo hukkaan elinkaaren lopussa

Porvoon jalostamo:

> Uusiutuvaa dieseliä

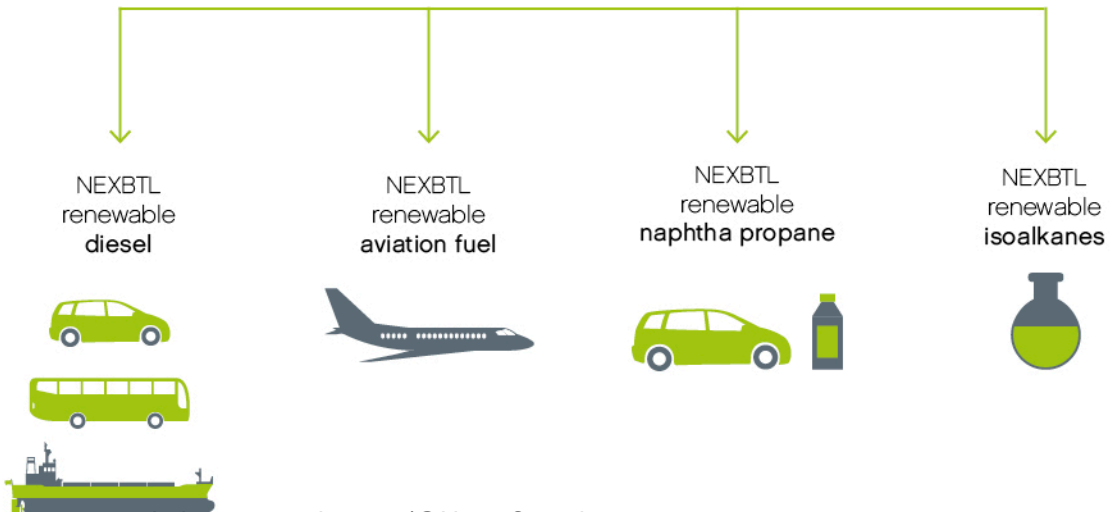
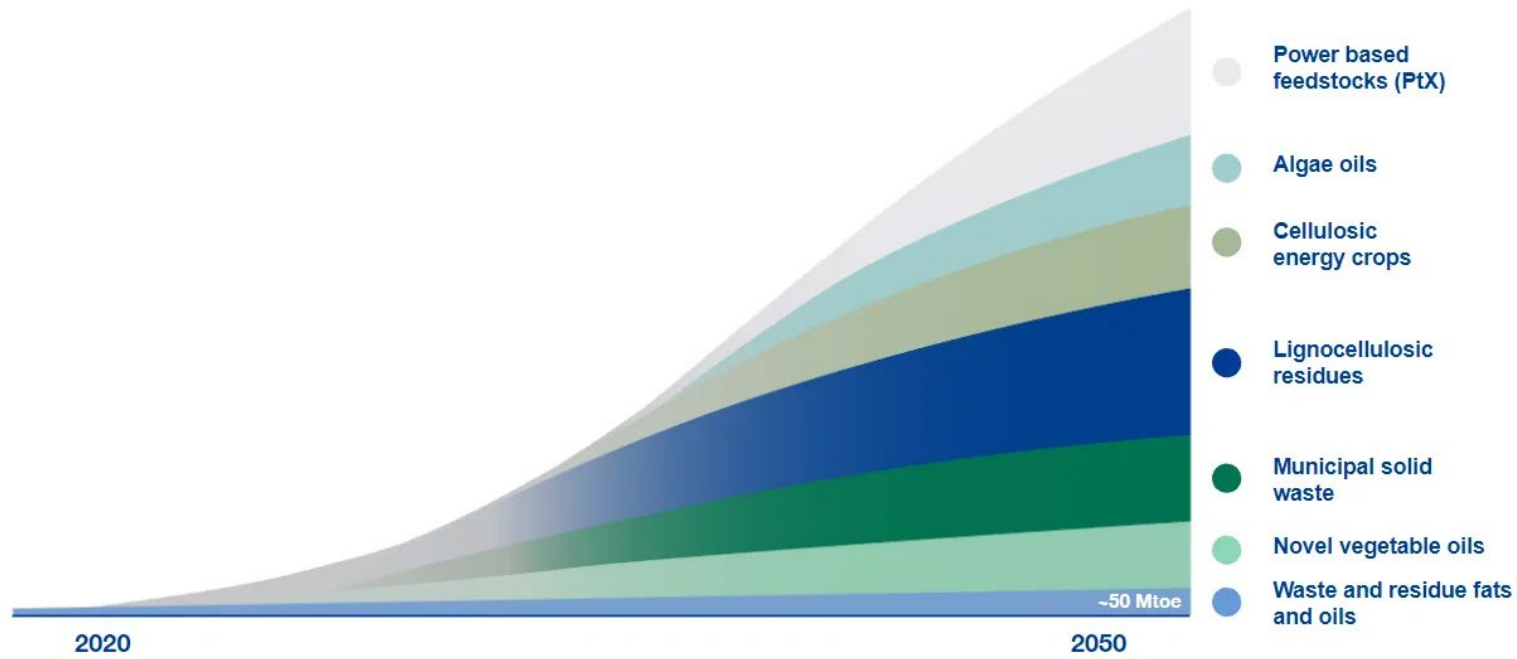
> Uusiutuvaa lentopolttoainetta

> Uusiutuvia ja kierrätettyjä syöttöaineita polymeeri- ja kemian teollisuudelle

Global raw material potential for renewable fuels

NESTE MY
Renewable Diesel

NESTE MY
Sustainable Aviation Fuel

NESTE RE
Renewable and Recycled

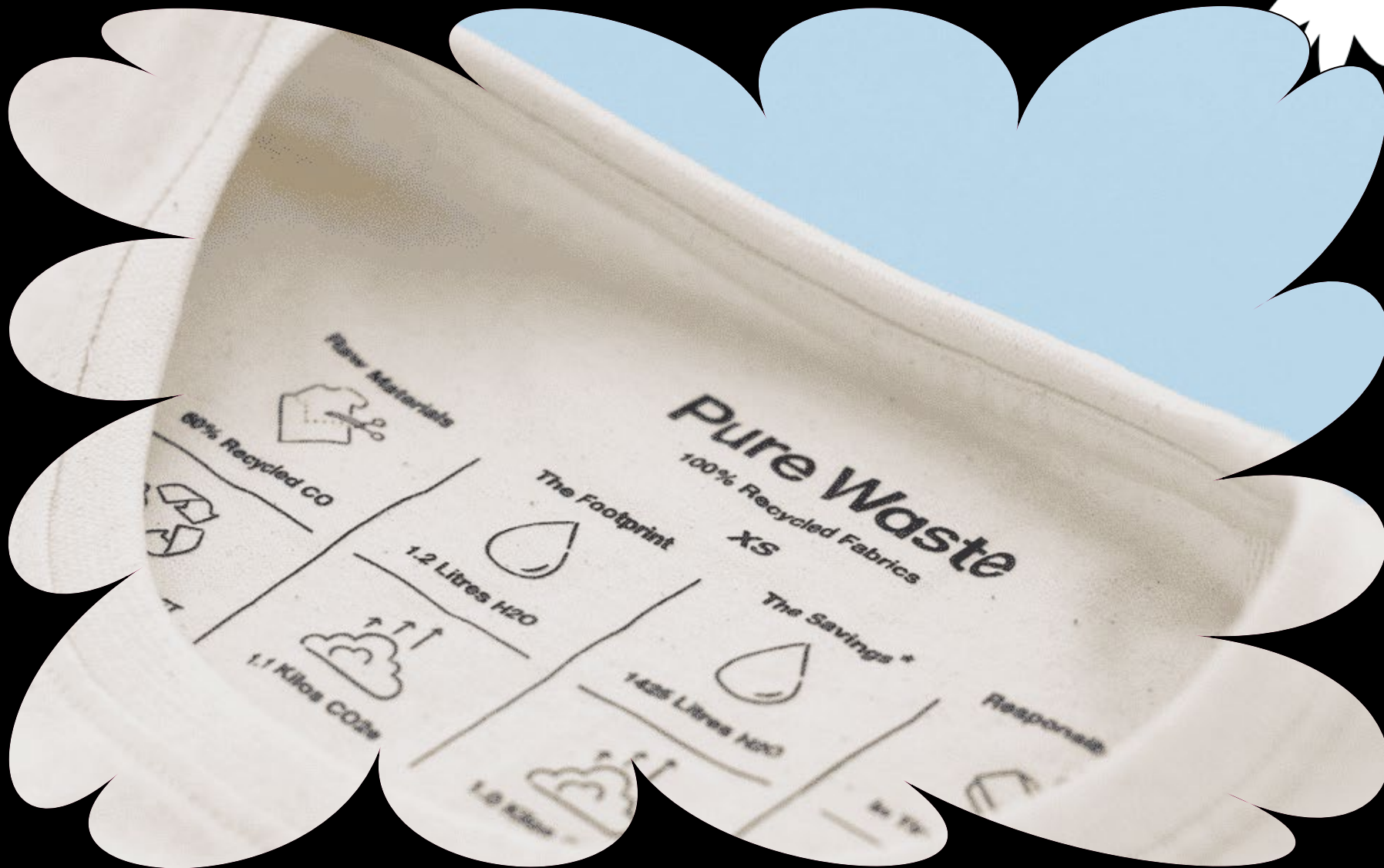
Case: Pure Waste

Tehottomuus, johon vastaa:

4. Arvo hukkaan elinkaaren lopussa

> Vaatteita 100 % kierrätetyistä kuituista

> Sekoitekangas:
60 % mekaanisesti kierrätettyä puuvillaa,
40 % kemiallisesti kierrätettyä polyesteriä

This looks like a simple T-shirt,
but it's not.

Case: Michelin

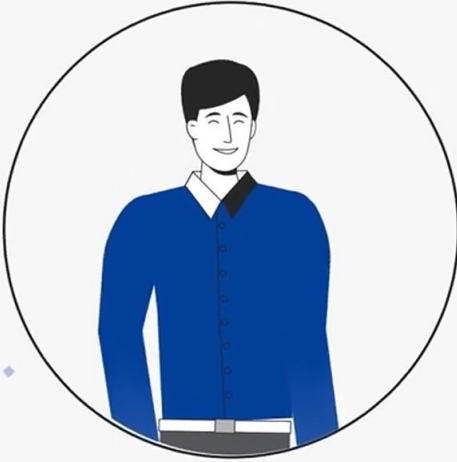
Tehottomuus, johon vastaa:

5. Kuluttajia ei huomioida liiketoiminnassa

> Rengashallinta ajoneuvokalustoille: renkaat ja kaikki niihin liittyvät palvelut

> Läpinäkyvä hinnoittelu €/km

MICHELIN EFFITIRES

focus on your core business with complete peace of mind

Tire management of the fleet

Peace of mind

Safety

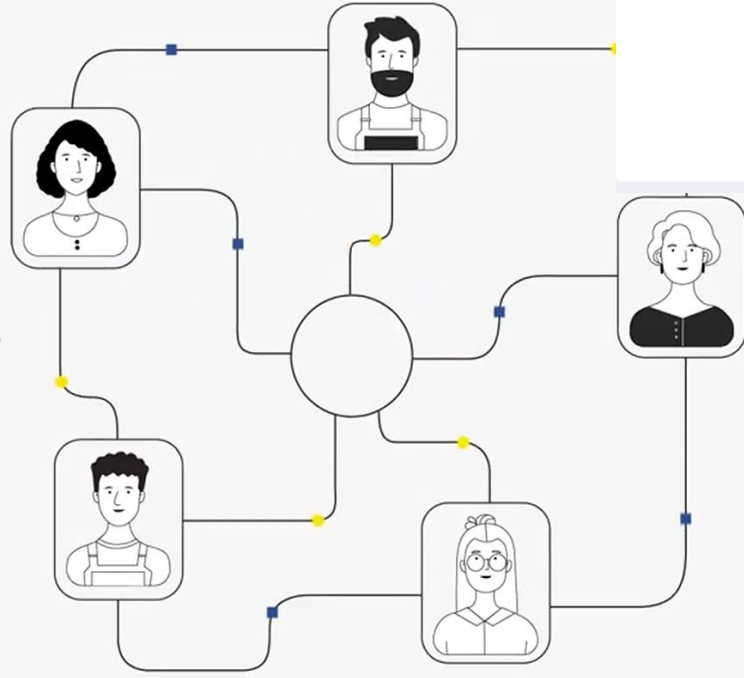
Productivity

300 kt/year of CO₂ emissions avoided

25 kt/year of extracted raw material avoided

less CO₂

less raw materials

Mitä hukka on kiertotaloudessa

Hävikin uudelleenmäärittely

- Jäte, hukka, hävikki, tuhlaaminen
- Hukka~hävikki
  - Hukka sopii paremmin käsiteltäessä prosesseja
  - Hävikki tai jäte hyvä termi, kun tutkitaan materiaalivirtoja
- Rakenteellinen hävikki
  - Vähemmän ilmeistä tai näkyvää, luontaisesti osana järjestelmää
  - Kerroksellista, monitahoista

Viisi rakenteellista hukkaa -työkalu

- Järjestelmällinen tapa viiden rakenteellisen hukan tunnistamiseen arvoketjussa ja tuotteen elinkaaren aikana
- Strategiat kunkin tunnistetun hävikin hallintaan
  - Maksimoi resurssin hyödyntämisen arvon
  - Auttaa siirtymään kiertotalouden mukaisiin järjestelmiin

VIISI RAKENTEELLISTA HUKKAA

Esitä kriittisiä kysymyksiä

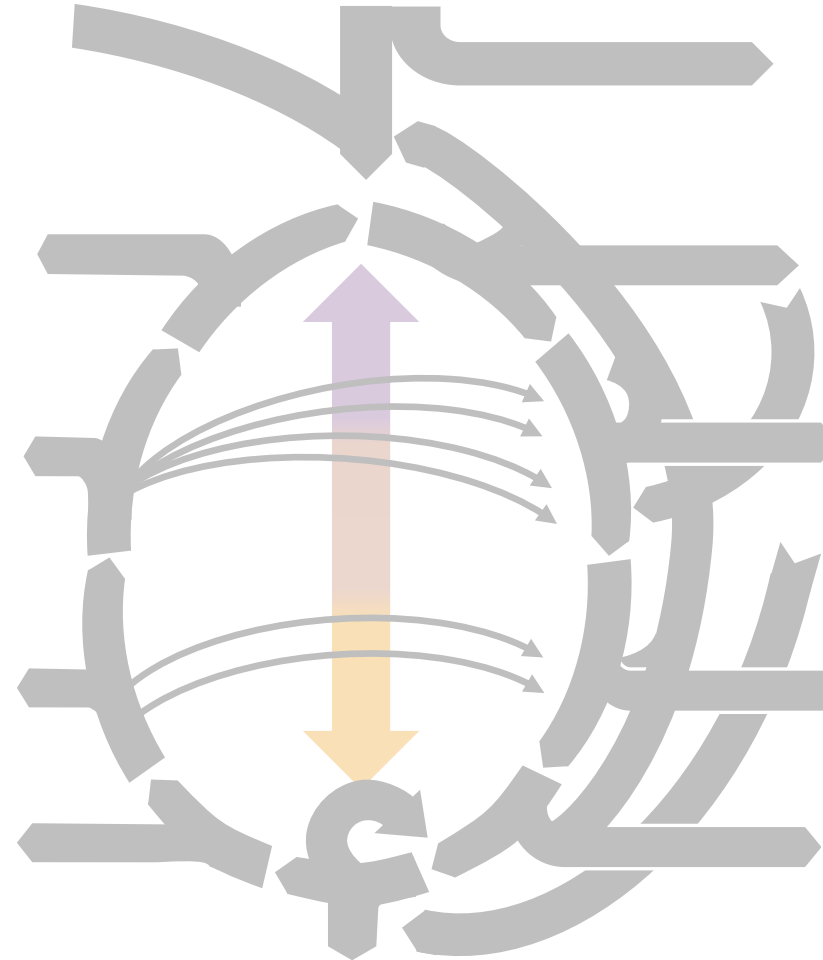
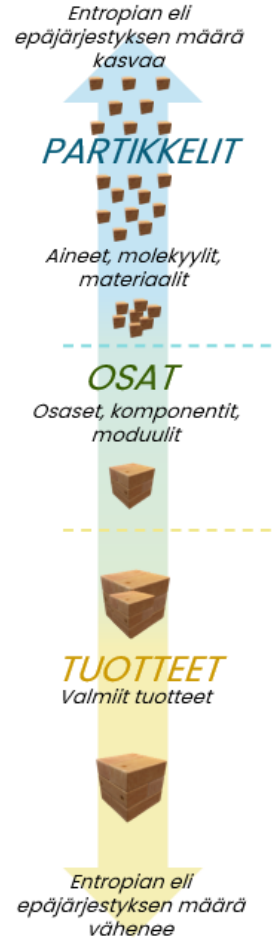
- Miksi hävikkiä syntyy?
- Mitä eri hävikkejä voidaan tunnistaa?
- Mikä mahdollistaa tai voimistaa kutakin?
- Mitkä ovat tärkeimpiä tai vaikuttavimpia jätteitä ympäristön ja talouden näkökulmasta? (Priorisoi.)

Viisi rakenteellista hukkaa -taulukko

- Perustuu tyypittelyyn, joka ottaa huomioon
  - Kaksi resurssin päätyyppiä, joissa hävikkiä ensisijaisesti syntyy:
    1. Partikkelit (esimerkiksi alkuaineet, yhdisteet, materiaalit)
    2. Tuotteet
  - Kaksi hävikin päätyyppiä:
    1. Hukattu elinkaari eli puutteet resurssien uudistamisessa
    2. Hukattu kapasiteetti eli puutteet resurssien käytössä

Kiertotalouskompassi (tyhjä pohja)

Materiaalin jalostustasot

Viisi
raken-
teellista
hukkaa

RESURSSIT

Partikkelit

Tuotteet

ENNENAIKAINEN ELINKAAREN PÄÄTTÄMINEN

Korjaa näin: Aineiden pitäminen kierrossa (lähes) samanlaatuisina
Käytä: Kiertojen sulkemisen strategioita, esimerkiksi kierrätys, kompostointi

ENNENAIKAINEN KÄYTÖN PÄÄTTÄMINEN

Korjaa näin: Pidennä tuotteen käytön elinkaarta
Käytä: Kiertojen pidentämisen strategioita, esimerkiksi ylläpito ja uudistaminen, kestäväksi suunnittelu, uudelleenvalmistus, korjaus, kunnostus

HUKKA

Puutetta resurssien uudistamisessa

Puutetta resurssien käytössä

ALIKÄYTETTY PARTIKKELIKAPASITEETTI

Korjaa näin: Enemmän aineiden käyttöä valvottujen muunnosten kautta
Käytä: Kiertojen laajentamisen strategioita, esimerkiksi teolliset symbioosit, alaspäin kierrättäminen

ALIKÄYTETTY TUOTEKAPASITEETTI

Korjaa näin: Käytä alikäytettyä tai käyttämätöntä kapasiteettia
Käytä: Kiertojen tehostamisen strategioita, esimerkiksi kertautuva käyttö, vaihtoehtoinen käyttö, jakaminen, yhteiskäyttö

LIALLINEN TAI HAITALLINEN KÄYTTÖ

Korjaa näin: Pärjää ilman, käytä vähemmin, käytä suotuisampia aineita.

Käytä: Ennaltaehkäiseviä strategioita, esimerkiksi kieltäminen, tehokkuus, ei-toksiset aineet

VIISI RAKENTEELLISTA HUKKAA

Viisi keskeistä kysymystä

- 1. Voisiko materiaaleja käyttää pidempään?**
...sitä, että materiaalit pysyvät teknisesti (lähes) samanlaatuisina.
- 2. Voisiko materiaaleja käyttää tehokkaammin?**
...sitä, ettei se heikennä materiaalien käyttöikä.
- 3. Voisiko tuotteita käyttää pidempään?**
...sitä, etteivät esimerkiksi pienet viat johda koko tuotteen hävittämiseen.
- 4. Voisiko tuotteita käyttää tehokkaammin?**
...tai voiko tuotteen käyttämätöntä aikaa lyhentää?
- 5. Tuhlataanko resursseja tai aiheuttaako resurssien käyttö haittaa?**
...huomioiden koko tuotteen elinkaari.

Hukan tunnistaminen: kysymyksiä ja vinkkejä

Motiva: Materiaalitehokkuustesti

- Valmistavan pk-teollisuuden tuotannon kehittämiseen
- Karkea arvio yrityksen materiaalitehokkuuden tasosta
- Ehdotuksia toimenpiteistä, joilla voi parantaa yrityksen materiaalitehokkuutta

<https://www.motiva.fi/ratkaisut/materiaalitehokkuus/materiaalitehokkuustesti>

TEE SE ITSE -

MATERIAALI-TEHOKKUUSTESTI

Testaa yrityksesi materiaalitehokkuuden taso!
Saat vinkkilistan toimenpiteistä, joilla voit parantaa yrityksesi materiaalitehokkuutta.

Kokemuksemme mukaan kaikista yrityksistä löytyy säästöpotentiaalia. Säästöpotentiaali voi olla suuruusluokkaa 1-6 % liikevaihdosta tai 5-20 % materiaalikustannuksista. * Työkalu on tarkoitettu valmistavan PK-teollisuuden tuotannon kehittämisestä tai ympäristöasioista vastaaville.

* (Lähteet: Motiva ja Demea)

Vastaa seuraaviin 11 kysymykseen ja saat tuloksena:

- karkean arvon yrityksesi materiaalitehokkuuden tasosta
- alustavan arvon materiaalitehokkuudella saavutettavasta euromääräisestä säästöpotentiaalista yrityksessäsi
- ehdotuksia toimenpiteistä, joilla voit parantaa yrityksesi materiaalitehokkuutta

Aloita testi

Testin tekeminen kestää noin 15 minuuttia. Testissä kysytyjä tietoja tai tuloksia ei tallenneta.

Motiva

**Mistä syistä
tuotannossa
syntyy
hävikkiä?**

**Miten raaka-
ainevalinnoilla
on pyritty
vaikuttamaan
tuotannon
materiaali-
tehokkuuteen?**

**Miten
tuotannon
virheet
havaitaan ja
käsitellään?**

**Onko jätteen
syntyä pyritty
syste-
maattisesti
vähentämään
tuotannossa?**

**Miten
työntekijöiden
osaamisesta
huolehditaan?**

**Kuinka usein
työntekijöiden
ideat tai
aloitteet
johtavat
parannuksiin
tuotannossa tai
tuotteissa?**

**Voitaisiinko
tiedonkulkua ja
yhteistyötä
parantamalla
edistää
materiaali-
tehokkuutta?**

**Voitaisiinko
tuote-
kehityksellä
saada aikaan
materiaali-
säästöjä tai
toiminnallisia
hyötyjä?**

**Voitaisiinko
jätteiden tai
sivuvirtojen
hyötykäyttöä
tai kierrätystä
edistää?**

**Syntyykö
tuotteiden tai
raaka-aineiden
varastoinnista
hävikkiä?**

VINKIT

Tuotannon hävikki

- Hanki **kokonaiskuva** yrityksesi **materiaalivirroista**. Pyri visualisoimaan materiaalivirrat, jolloin kokonaiskuva hahmottuu paremmin.
- Selvitä materiaalivirtoihin liittyvät **suorat ja välilliset kustannukset**.
- Teetä **materiaalikatselemus** (em. asiat selviävät sen avulla helpoiten). Saat listan konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, joiden pohjalta parannuksia on helppo lähteä toteuttamaan.
- Kerro työntekijöille, kuinka paljon hävikkiä syntyy ja mikä on **hävikin arvo**.
- Viesti asiakkailenne siitä, että toimintanne on materiaalitehokasta ja pyritte minimoimaan luonnonvarojen kulutusta.

VINKIT

Raaka-aineet (1/2)

- Tee systemaattinen selvitys yrityksesi **raaka-aineiden käytöstä, alkuperästä ja ominaisuuksista**.
- Selvitä **raaka-aineiden käytön ”hyötysuhde”**. Paljonko jää itse tuotteeseen, paljonko jää sivutuotteisiin ja paljonko jätteeksi, joka hyödynnetään?
- Muista, että **maksat jätteen käsittelyyn päätyvästä raaka-aineesta moninkertaisesti** (ensin raaka-ainekustannuksen, sitten prosessointikustannukset ja lopuksi vielä vastaanotto/käsittelymaksun).
- Ota selvää **raaka-aineen tuotantotavasta**. Onko se kestäväällä pohjalla? Tutki vaihtoehtoja.

VINKIT

Raaka-aineet (2/2)

- Selvitä **kuinka kaukaa raaka-aineet kuljetetaan**. Voisiko vastaavaa raaka-ainetta saada lähempää?
- Neuvottele pääasiakkaiden kanssa raaka-aine- ja luonnonvarakysymyksistä.
- Selvitä, onko yrityksesi käyttämä haitallinen aine tai kemikaali **vaihdettavissa haitattomampaan**.
- Vertaile eri toimittajien raaka-aineiden käyttäytymistä prosesseissanne.
- Selvitä, voitko raaka-ainevalinnoilla vaikuttaa tuotteen kierrätettävyyteen ja/tai pitkäikäisyyteen.
- Viesti asiakkailenne siitä, että käyttämänne raaka-aineet ovat haitattomia ja toimintanne on materiaalitehokasta.

VINKIT

Tuotannon virheiden havainnointi ja käsittely

- Määrittele selkeät **tavoitteet hävikin vähentämiseksi**.
- Mieti, **salliiko työilmapiiri** virheiden havaitsemisen ja raportoinnin ilman syytöksiä.
- Mieti, voisiko hävikin syntyä vähentää **tehostamalla prosessin valvontaa** (esim. optiset tunnistimet, kamerat).

VINKIT

Jätteen synty

- Mieti, voisiko eri **jakeiden erottelua** vielä **tehostaa**.
- Arvioi **jätteiden kokonaiskustannukset**. Tässä tulee huomioida myös välilliset kustannukset, kuten raaka-aine-, energia-, työ- ja muut muuttuvat kustannukset.
- Mieti, **voisiko prosessissa vaikuttaa** syntyvän jätteen määrään tai laatuun.

VINKIT

Osaamisen kehittäminen

- Mieti, voisiko yrityksessäsi hyödyntää ”työkiertoa” tai muuta menetelmää osaamisen laajentamiseen ja kehittämiseen.

VINKIT

Yhteistyö (1/2)

- Järjestä säännöllisiä kokouksia, joissa mahdollisia **parannusideoita** tai **epäkohtia** voidaan käsitellä.
- Mieti, onko yrityksesi **työilmapiiri** hyvä ja avoin. Voivatko kaikki esittää huolensa ja ideansa avoimesti?
- Mieti, voisitko **palkita henkilöstöä hyvistä aloitteista** yhteistyön parantamiseksi.

VINKIT

Yhteistyö (2/2)

- Jos prosessin myöhemmissä vaiheissa havaitaan virheitä, jotka johtuvat aiemmista työvaiheista, varmista, että **tieto kulkee prosessin loppupäästä taaksepäin**, jotta virheiden syyt voidaan korjata.
- Perusta yritykseen ”materiaalipaneeli”, jossa **organisaation eri alueiden** (tuotanto, tuotannon ja tuotteiden suunnittelu ja kehitys, myynti, ympäristö, turvallisuus, logistiikka, taloushallinto jne.) **edustajat yhteisesti pohtivat** raaka-aineiden, apuaineiden ja kemikaalien käyttöön sekä jätteisiin liittyviä asioita.

VINKIT

Tuotekehitys (1/2)

- Mieti, voidaanko tuotesuunnittelussa pyrkiä **vähentämään materiaalinkäyttöä** tinkimättä laadusta.
- Selvitä, voitaisiinko käyttää **vaihtoehtoisia materiaaleja** (keveys, kestävyys, työstettävyys, ympäristöystävällisyys, haitattomuus tms.).
- Mieti, voisiko tuotesuunnittelulla parantaa **tuotteiden kestävyyttä tai korjattavuutta**.
- Pyri tuotekehityksessä huomioimaan myös **tuotannon materiaalitehokkuus** esim.
  - optimoimalla käytettävien aihoiden tai komponenttien kokoa
  - huomioimalla tuotteen valmistusprosessin reunaehdot

VINKIT

Tuotekehitys (2/2)

- Edistä **keskustelua ja tiedonvaihtoa tuotannon ja suunnittelun välillä** esim. järjestämällä säännöllisiä kokouksia, joissa suunnittelijat ja tuotannon henkilöt vaihtavat tietoa ja ideoita.
- Varmista, että tuotteiden ominaisuuksiin liittyvä **asiakaspalaute välittyy suunnittelijoille**.

VINKIT

Hyötykäyttö ja kierrätys (1/2)

- Selvitä yrityksessäsi **syntyvät jätemäärät** (eri jäteluokat) ja niiden **kustannukset**.
- Tutki mahdollisuuksia **vähentää loppusijoitettavan tai energiahyödynnettävän jätteen määrää** esim. tehostamalla lajittelua ja selvittämällä jätteiden hyötykäyttömahdollisuudet.
- Mieti voisiko syntyvän **vaarallisen jätteen määrää vähentää** vaihtamalla raaka-ainepohjaa tai säätämällä prosessia.
- Selvitä mahdollisuudet **nostaa sivutuotteen arvoa kehittämällä olemassa olevaa tuotetta tai uusia tuotteita**. Onko tässä yhteistyömahdollisuuksia?

VINKIT

Hyötykäyttö ja kierrätys (2/2)

- Selvitä **saatavilla olevat mahdolliset sivutuotteet**, joilla voit **korvata** osittain tai kokonaan neitseellisten luonnonvarojen käyttöä.
- Teetä materiaalikatselmus. Siinä käydään läpi myös jätevirtoihin liittyvät tehostamismahdollisuudet ja esitetään konkreettisia parannusehdotuksia.
Lisätietoa: http://www.motiva.fi/toimialueet/materiaalitehokkuus/yritykset/materiaalikatselmuksella_saastoja
- Mieti, voisitko kysyä omalta jäteyhtiöltäsi neuvoa hyötykäyttömahdollisuuksista tai kierrätyksen tehostamisesta.

VINKIT

Varastointi

- Kärsiikö tuotteen laatu pitkästä varastoinnista? Onko tuotteella maksimivarastointiaika? Mieti, voiko **varastointiaikaa lyhentämällä** tai **varastokiertoa nopeuttamalla** vähentää hävikkiä.
- Mieti, voiko **varastointiolosuhteita muuttamalla** vähentää hävikin syntyä.
- Tuleeko materiaalien sisäisistä siirroista (esim. trukkikuljetukset) hävikkiä? Selvitä, voiko ohjeistuksilla tai sääntöjä tarkentamalla vähentää tätä hävikkiä.
- Järjestä työpaja, jossa pohditaan keinoja varaston hävikin vähentämiseen.
- **Tehosta varaston optimointia** myynti- tai ostotoimintoja kehittämällä.

Arvoketjun tehottomuuksien tunnistaminen ja arviointi

**Mistä syistä
tuotannossa
syntyy
hävikkiä?**

**Miten raaka-
ainevalinnoilla
on pyritty
vaikuttamaan
tuotannon
materiaali-
tehokkuuteen?**

**Miten
tuotannon
virheet
havaitaan ja
käsitellään?**

**Onko jätteen
syntyä pyritty
syste-
maattisesti
vähentämään
tuotannossa?**

**Miten
työntekijöiden
osaamisesta
huolehditaan?**

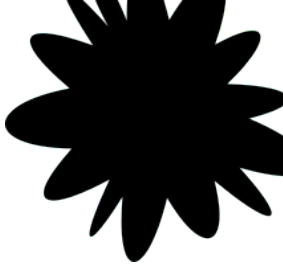
**Kuinka usein
työntekijöiden
ideat tai
aloitteet
johtavat
parannuksiin
tuotannossa tai
tuotteissa?**

**Voitaisiinko
tiedonkulkua ja
yhteistyötä
parantamalla
edistää
materiaali-
tehokkuutta?**

**Voitaisiinko
tuote-
kehityksellä
saada aikaan
materiaali-
säästöjä tai
toiminnallisia
hyötyjä?**

**Voitaisiinko
jätteiden tai
sivuvirtojen
hyötykäyttöä
tai kierrätystä
edistää?**

**Syntyykö
tuotteiden tai
raaka-aineiden
varastoinnista
hävikkiä?**

Arvioi ja tunnista arvoketjusi tehottomuuksia

Materiaalien käyttö ei ole kestävä

Mistä materiaaleista tuotteesi koostuu? Miten suuri osuus materiaaleista on kierrätettyjä, kierrätettäviä tai biopohjaisia? Hyödynnätkö uusiutuvaa energiaa?

Hyödyntämätön kapasiteetti

Miten tehokkaasti tuotantolaitteesi (omistamasi, jaetut, muiden omistamat) ovat käytössä? Entä tilat ja henkilöresurssit?

Tuotteiden lyhyt elinikä

Miten hyvin tunnet tuotteidesi elinkaaren? Mitkä ovat käytön ajalta tuotteidesi ja palveluidesi resurssi-intensiivisimmät osa-alueet?

Arvo hukkaan elinkaaren lopussa

Missä syntyy eniten jätettä? Tiedätkö, mitä tuotteillesi tapahtuu käytön jälkeen?

Hyödyntämättömät palvelumahdollisuudet (asiakassuhteesta ei saada kaikkea irti)

Ymmärrätkö asiakkaidesi tarpeet ja niiden kehittymisen tuotteesi käytön eri vaiheissa?

**Kiitos ajastasi!
Nähdäänkö seuraavassa tilaisuudessa
4.12.2024?**

SAVONIA

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Pohjois-Savon liitto